Gemeente Bergen op Zoom

RVB24-0042

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	: Gedragscodes voor raadsleden, burgemeester en wethouders
Nummer voorstel	: RVB24-0042
Datum voorstel	: 01-07-2024
Portefeuillehouder(s)	: drs. M. Mulder MSc.
Contactpersoon	: Mevr. drs. E.P.M. van der Meer
Afdeling	: Griffie
Contactpersoon Email	: L.vandermeer@bergenopzoom.nl
Contactpersoon Telefoon	: 0164-277385
Programmanummer en -naam	: 1. Besturen, Samenwerken en Veiligheid

Voorstel:

Vast te stellen:

1. De gedragscode voor de raadsleden van de gemeente Bergen op Zoom 2024 onder intrekking van de gedragscode voor raadsleden van de gemeente Bergen op Zoom 2017.

2. De gedragscode voor de burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen op Zoom 2024 onder intrekking van de gedragscode voor de burgemeester en de gedragscode voor de wethouders van de gemeente Bergen op Zoom 2017.

3. Akkoord gaan met het beschikbaar hebben van een externe vertrouwenspersoon voor de gemeenteraad

Type voorstel:

- ☑ Kaderstellend
- ☐ Controlerend
- ☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☑	☐
Financiële consequenties	☐	☑
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

De nieuwe gedragscodes zijn tot stand gekomen in samenwerking tussen een afvaardiging vanuit de gemeenteraad 5 (burger)raadsleden en het college (wethouder Pals) en de (plaatsvervangend)griffier. Deze werkgroep is bijgestaan door BING, een extern specialistisch bureau. Deze werkwijze is afgestemd in en geaccordeerd door het presidium 6 maart 2023. De werkgroep is bij elkaar geweest op 18-10-2023, 29-11-2023 en op 27-03-2024.

Samenvatting:

De gemeenteraad stelt zowel voor zichzelf als voor de burgemeester en de wethouders een gedragscode vast. Omdat de huidige gedragscodes in 2017 zijn vastgesteld, is afgesproken in het presidium om deze te actualiseren. De nieuwe gedragscodes bieden daarmee actuele afspraken en handvaten waarbij ook de toelichtingen en het handhavingsprotocol zijn geactualiseerd.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
1	Gedragscode voor de raadsleden van de gemeente Bergen op Zoom	Bijgevoegd
2	Bijlage bij gedragscode voor raadsleden en burgerleden	Bijgevoegd
3	Gedragscode voor de burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen op Zoom	Bijgevoegd
4	Bijlage bij gedragscode burgemeester en wethouders	Bijgevoegd
5	Handhavingsprotocol politieke ambtsdragers Bergen op Zoom	Bijgevoegd
6	Stroomschema handhavingsprotocol Bergen op Zoom	Bijgevoegd

Gemeente Bergen op Zoom

RVB24-0042

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	: 26-09-2024
Nummer	: RVB24-0042
Onderwerp	: Gedragscodes voor raadsleden, burgemeester en wethouders

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

Vast te stellen:

1. De gedragscode voor de raadsleden van de gemeente Bergen op Zoom 2024 onder intrekking van de gedragscode voor raadsleden van de gemeente Bergen op Zoom 2017.

2. De gedragscode voor de burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen op Zoom 2024 onder intrekking van de gedragscode voor de burgemeester en de gedragscode voor de wethouders van de gemeente Bergen op Zoom 2017.

3. Akkoord gaan met het beschikbaar hebben van een externe vertrouwenspersoon voor de gemeenteraad

Inleiding

De huidige gedragscodes dateren van 2017 en waren aan actualisatie toe. De noodzaak tot actualisatie is mede ingegeven door wijzigingen in de Gemeentewet die sinds 1 januari 2023 van kracht zijn wat betreft de bevordering van de bestuurlijke integriteit. De basis voor het vaststellen van de gedragscodes is gelegen in de Gemeentewet in artikelen 15 derde lid, 41c tweede lid en 69 tweede lid. Daarin is geregeld dat de gemeenteraad de gedragscodes vaststelt voor zowel de raadsleden als voor de burgemeester en wethouders.

Gedragscodes zijn een hulpmiddel en instrument om een open, transparante en integere organisatiecultuur te realiseren. De Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om voor zichzelf en voor zijn bestuurders een gedragscode vast te stellen. Deze moet de integriteit van de politieke ambtsdragers helpen waarborgen.

Het rechtskarakter van de gedragscodes is dat van een interne regeling, ter invulling van en in aanvulling op de wettelijke regels.

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

De gedragscodes vormen een beoordelingskader en een leidraad bij twijfel, vragen en discussies. Het niet naleven van gedragscodes heeft in beginsel geen rechtsgevolgen. Er is sprake van zelfbinding. Gedragscodes

zijn echter zeker niet vrijblijvend. Politieke ambtsdragers kunnen er door inwoners op worden aangesproken. Zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Gedragscodes hebben echter geen waarde als zij slechts als een wettelijke verplichting worden beschouwd. Als integriteit niet beleefd en doorleefd wordt door politieke ambtsdragers, geen natuurlijk 'reflex' is bij het uitoefenen van een publieke functie, heeft ook het hebben van een gedragscode geen nut.

Uitwerking voorstel

De overheid werkt met publieke middelen en heeft op veel terreinen een monopolie positie. Burgers moeten de overheid (volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren) kunnen vertrouwen. Integer handelen maakt dit vertrouwen, een gebrek aan integriteit breekt het. Integriteit is een van de zeven leidende beginselen in de Nederlandse Code voor Goed Bestuur. Openheid en integriteit worden daarbij in samenhang gezien met de andere voorwaarden voor goed bestuur dat zich kenmerkt door behoorlijk bestuur, responsief bestuur en resultaatgericht bestuur. Het handelen van politieke ambtsdragers is voortdurend onderwerp van publieke aandacht. In de media is de belangstelling voor integriteitsvraagstukken groot. Onder meer door sociale media is de zichtbaarheid van politieke ambtsdragers toegenomen en wordt hun handelen sneller en directer onderwerp van het publieke debat. Belangenverstrengeling, misbruik van positie, fraude en corruptie wordt terecht steeds minder geaccepteerd. Politieke ambtsdragers vervullen een voorbeeldfunctie richting inwoners, maar ook richting ambtenaren. Zij zijn verantwoordelijkheid voor hun eigen integriteit en collectief voor die van hun organisatie. De primaire verantwoordelijkheid voor integriteit ligt bij elke provincie, gemeente en waterschap afzonderlijk, maar voor alles bij elke ambtsdrager persoonlijk.

Vertrouwenspersoon
In de tijdelijke werkgroep is ook met elkaar gesproken over de mogelijkheid om een externe vertrouwenspersoon in te kunnen schakelen. Een externe vertrouwenspersoon is niet werkzaam bij de gemeente. Met een externe vertrouwenspersoon wordt gebruik gemaakt van een organisatie die alle specialistische kennis, expertise en ervaring heeft om met vertrouwen een veilige omgeving te bieden waarin ongewenste situaties of gedrag zonder enige terughoudendheid of consequenties kan worden gedeeld. En om daarna de melding professioneel en deskundig te behandelen.

Een veilige werkomgeving is ook bij het raadswerk van belang. Onder het motto voorkomen is beter dan genezen kan zorg gedragen worden voor een situatie die gericht is op veiligheid, vertrouwen en daadkracht. De mogelijkheid van het instellen van een vertrouwenspersoon voor raadsleden en burgerleden maakt hier onderdeel van uit.

Het voordeel van onafhankelijkheid
De praktijk leert dat een interne vertrouwenspersoon ongewild in een moeilijke positie komt als de onafhankelijkheid van de functie wordt gehinderd door loyaliteit naar of afhankelijkheid van de

werkgever. Vaak heeft de HR-medewerker ook de pet op van de interne vertrouwenspersoon. Mogelijke melders van ongewenst gedrag zouden door deze dubbele rol gehinderd kunnen worden om hun klacht neer te leggen.

Preventie en uitvoering
De Externe Vertrouwenspersoon biedt werkgevers een breed pakket aan diensten op het gebied van preventie en uitvoering. Vanzelfsprekend zijn er de getrainde externe vertrouwenspersonen, maar ook kunnen op maat gemaakte gedragsregels en richtlijnen worden opgesteld waarmee een werkgever goed werkgeverschap toont. Indien nodig kunnen we een onderzoek doen naar de heersende omgangsvormen binnen uw bedrijf en bij klachten kan De Externe vertrouwenspersoon ervaren experts leveren voor een klachten- of onderzoekscommissie'

Raadsleden kunnen anders dan ambtenaren geen beroep doen op de gemeentelijke klachtenafdeling of vertrouwenspersoon. Raadsleden zijn namelijk geen ambtenaren en hebben als politieke ambtsdrager een zelfstandige positie. Soms kunnen de burgemeester of de griffier vanuit een onafhankelijke rol dit onvoldoende invullen. De burgemeester en de griffier kunnen natuurlijk ook onderwerp van de bespreking met een vertrouwenspersoon zijn. In die gevallen zou het voor raadsleden mogelijk moeten zijn om een externe vertrouwenspersoon te benaderen.

Consequenties van het voorstel

Het vaststellen van de nieuwe gedragscodes is bedoeld om de wettelijke regels die er zijn, nader in te vullen. De gedragscodes moeten gezien worden als interne regelingen.
Het niet naleven van de gedragscode heeft geen rechtsgevolgen. Er is sprake van zelfbinding. De regels worden in gezamenlijk debat door u als raad vastgesteld. Dit maakt de gedragscode niet vrijblijvend. De bestuurders kunnen daarop worden aangesproken en dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Ook u als lid van de gemeenteraad bent aanspreekbaar op de naleving van de gedragscode. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en politieke gevolgen hebben. De gedragscode geldt in beginsel ook voor de burgerleden. Zij maken voor het commissiewerk en in de beeldvormende vergaderingen onderdeel uit van de bestuurlijke organisatie. Dat geeft naar hen toe ook de verplichting van een onafhankelijke en op het algemeen belang gerichte opstelling. Tot slot: Integriteit is een thema dat pas betekenis krijgt in het handelen. Het is dan ook belangrijk om het onderwerp integriteit bespreekbaar en levendig te houden en elkaar aan te spreken op gedrag en handelen. Integriteit moet blijvend en nadrukkelijk een onderdeel uit maken van het handelen van de raadsleden. Het bespreekbaar maken en houden van integriteit moet een doorlopend proces zijn. Het is de taak van de burgemeester om de bestuurlijke integriteit te bevorderen

Risico paragraaf

Geïdentificeerde risico's

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten		X		
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak			X	
3. Imago gemeente			X	
4. Algemene en externe omgeving		X		
5. Veiligheid		X		
6. Financiën		X		
7. Juridisch			X	
8. Planning		X		
9. Kwaliteit uitvoering		X		
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners		X		

Alternatieven

Zoals eerder in het voorstel staat beschreven, stelt de gemeenteraad niet alleen haar eigen gedragscode vast maar ook die van de burgemeester en wethouders. Voor de gedragscodes is bewust gekozen voor het samen oplopen in een werkgroep. De nu voorliggende gedragscodes zijn in samenwerking met de leden van de werkgroep en BING tot stand gekomen.

Een ontwerpbesluit bied ik u hierbij ter vaststelling aan.

De burgemeester van Bergen op Zoom,

De burgemeester,

drs. M. Mulder MSc.

Gemeente Bergen op Zoom

RVB24-0042

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van de burgemeester 1 juli 2024, nr. RVB24-0042;

gelet op de artikelen 15 lid 3, artikel 41 c lid 2 en artikel 69 lid 2 Gemeentewet

BESLUIT:

Vast te stellen:

1. De gedragscode voor de raadsleden van de gemeente Bergen op Zoom 2024 onder intrekking van de gedragscode voor raadsleden van de gemeente Bergen op Zoom 2017.

2. De gedragscode voor de burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen op Zoom 2024 onder intrekking van de gedragscode voor de burgemeester en de gedragscode voor de wethouders van de gemeente Bergen op Zoom 2017.

3. Akkoord gaan met het beschikbaar hebben van een externe vertrouwenspersoon voor de gemeenteraad

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 31 oktober 2024

De griffier,	De voorzitter,
drs. E.P.M. van der Meer	drs. M. Mulder MSc.